

นโยบายแจกเงินดิจิทัล กับความเหลื่อมล้ำที่ถูกมองข้าม

เมษายน 2568



พศ.ดร.สมัย ไกรทินราคม

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ต้นเดือนมีนาคม 2568 ที่ประชุมที่มกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล เตรียมเสนอ คณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาอนุมัติโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ รอบที่ 3 โดยจะแจกเงินดิจิทัล 10,000 บาท แก่เยาวชนอายุ 16-20 ปี จำนวน 2.7 ล้านคน คาดว่า จะแจกได้ในช่วงปีนี้ ใช้งบประมาณ 27,000 ล้านบาท โดยให้เหตุผลว่า เป็นการบรรเทาภาระครอบครัว ลดหนี้ครัวเรือน และกระตุ้นการใช้จ่าย เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มขึ้น

จากรายงานข่าว แหล่งเงินที่ใช้เป็นงบประมาณรายจ่ายปี 2568 ในหมวดของงบกลางสำหรับกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยในรอบแรก สำหรับผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับผู้พิการ และรอบที่ 2 สำหรับผู้สูงอายุ แล้วถ้ารวมรอบที่ 3 นี้ จะเป็นวงเงินรวม 2.1 แสนล้าน

คำถามคือ ในห้วงเวลานี้ เศรษฐกิจของชาติมีวิกฤติอันใด ถึงมีความจำเป็นยิ่งยวดจนรัฐบาลต้องนำเงินภาษีของประชาชนโดยรวม มาละลายให้เปล่าเช่นนี้ **โดยไม่จำกัดหมวดสินค้าเป้าหมาย “ที่จำเป็น”** ดังนั้น คงช่วยกระตุ้นการใช้จ่ายรวมได้เพียงในระยะสั้น ชนิด “ไฟไหม้ฟาง” แล้วจะเกิดดอกผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว ด้านกำลังคน การศึกษา การผลิต-การลงทุน ได้อย่างไร โดยเฉพาะการลงทุนเอกชนที่ปัจจุบันยังไม่กระตือรือร้น ซึ่งส่วนหนึ่งก็สะท้อนถึงระดับความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่อนโยบายของรัฐบาลเหมือนกัน ที่สำคัญคือ คนรุ่นปัจจุบันเป็นกลุ่มที่ได้ประโยชน์ แต่การถ่วงการคลัง ที่รัฐจะต้องเก็บภาษีเพิ่มขึ้นในอนาคตย่อมตกแก่คนรุ่นต่อไป

การแจกเงินหมื่น เป็นนโยบายหาเสียงเมื่อการเลือกตั้งปี 2566 ของพรรคผู้นำรัฐบาล ซึ่งใคร ๆ ก็ดูออกว่า ต้องการเพิ่มพูนคะแนนเสียงทางการเมือง หวังจะได้เป็นคณะรัฐบาลอีกในสมัยหน้า เรียกว่า นโยบายประชานิยมนั่นเอง รัฐบาลในอดีตเคยมีนโยบายเพื่อการนี้มาแล้ว ครั้นนั้นใช้เงินกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านโครงการสร้างงานในชนบท แต่ก็ไม่ได้แจกเป็นเงินให้เปล่า แหล่งเงินที่ใช้ตอนนั้นมาจาก “เงินคงคลัง” เป็นเงินงบประมาณเหลือจ่ายในแต่ละปีที่กระทรวงการคลังสะสมไว้ นอกจากนี้ ยังมีเงินจากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ นำมาฝากในบัญชีนั้นด้วยที่น่าขบขันคือ พอหน่วยงานต่าง ๆ เรียกคืนทวงถาม เงินในบัญชีคงคลัง มีไม่เพียงพอชำระคืน จึงเป็นบทเรียนสำคัญในอดีต

น่าสังเกตว่า **แนวทางที่รัฐบาลเตรียมดำเนินการต่อ นั้น ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ยังไม่ได้เสียภาษีเงินได้เลย ให้เข้าถึงหมวดสินค้าและบริการที่จำเป็นแต่อย่างใด ทั้งไม่ได้ตระหนักในภาพรวมว่า การมุ่งแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ มันย่อมไปเพิ่มความเหลื่อมล้ำในด้านอื่นด้วย**

ที่เห็นได้ชัดตอนนี้คือ กลุ่มประชาชนผู้เสียภาษี เขาจะรู้สึกอย่างไรต่อนโยบายนี้ และในประเด็นที่คล้ายกันคือ จุดสมดุลระหว่างกลุ่มผู้ได้ใช้สิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งฟรี ขณะที่ผู้ใช้สิทธิประกันสังคม เขาต้องมีการการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนทุกเดือน และจ่ายภาษีเงินได้ เขาจะรู้สึกอย่างไร อันนี้ต่างหากที่เป็นงานเร่งด่วนหนึ่งของรัฐบาล ไม่ใช่มุ่งแจกเงินให้เปล่า หวังเพียงคะแนนเสียงทางการเมือง โดยไม่คำนึงถึง ภาระการคลังของประเทศในวันหน้า โดยรวมแล้วก็คือ ภาระของประชาชนผู้เสียภาษี ในอนาคตนั่นเอง

การแจกเงินภาษีโดยรัฐ ให้แก่ประชาชน (Cash transfers) ในทางเศรษฐศาสตร์นั้น เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ (Income Redistribution) แต่ “ไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน” ถ้ารัฐต้องการช่วยเหลือกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ควรใช้วิธีการอื่นที่เหมาะสมกว่า เช่น



- **ในสหรัฐอเมริกา** มีการช่วยเหลือให้เข้าถึงข้าวของและบริการที่จำเป็น (In-kind transfers) รวมถึงการเข้าถึงบริการสาธารณสุข
- **รัฐบาลสิงคโปร์** แจกคูปองแทนเงินสด ให้ครัวเรือนนำไปใช้ซื้อของในร้านค้า ร้านอาหาร ซูเปอร์มาร์เก็ต และให้ส่วนลดค่าสาธารณูปโภค ที่เป็นเป้าหมายของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังช่วยจ่ายสมทบเข้าบัญชีเงินฝาก เพื่อการศึกษาแก่นักเรียนอายุ 13-16 ปี และอื่น ๆ ที่มีใช้การแจกเงินสด
- **โครงการ “คนละครึ่ง”** ของรัฐบาลไทยที่ผ่านมา ซึ่งช่วยบรรเทาภาระประชาชนและผู้ขายรายย่อย ในช่วงประเทศเผชิญวิกฤติโควิด